

APRIL 2012 – NR 25

Bruine kikker © Vildaphoto

BESTE LEZER, je kan dit voorjaar het Verborgen Moois ontdekken in het Speelhof van Sint-Truiden, de Beukenberg, de Jekervallei en de holle wegen in Tongeren. In juni komt het Landschapsdoeboek uit met de bijhorende wandelbox waarmee je de tien Greenspots in Haspengouw kan herontdekken. Kijk ook eens goed rond in je buurt: misschien staat er nog wel een smeedijzeren hek, een oud kapelletje of een veldkruis dat vroeger aan je aandacht ontsnapte. Met het nieuwe project rond Klein Historisch Erfgoed kunnen we deze getuigen uit het verleden volop in de kijker zetten!

HET RLH-TEAM

INHOUD

Verborgen Moois
in Haspengouw

Onderhoud van
kleine landschaps-
elementen

Nieuw:
Landschapsdoe-
boek en nieuwe
wandelbox

Bloemrijke akkerrand © RLH

Biodiversiteitsambassadeurs voor landschap en natuur

Landbouwers produceren niet alleen voedsel, ze onderhouden ook het landschap. In Voeren gaan sommige landbouwers nog een stapje verder: ze werken als echte biodiversiteitsambassadeurs mee aan het behoud van het landschap en de natuur.

Voeren is een heel biodiverse gemeente: veel typische, en voor Vlaanderen vaak zeldzame, dieren- en plantensoorten vinden er een thuis. Heel wat van die soorten zijn kwetsbaar en het vraagt een extra inspanning om hun leefgebied te behouden. Sommige landbouwers in Voeren doen dit met plezier. Enkele voorbeelden:

Zeven lokale landbouwers zaaiden de afgelopen weken **bloemrijke akkerranden** in. Zowel bijen als andere insecten en vele vogels vinden hier voedsel en dekking. Ook padden en kikkers worden niet vergeten. Voor hen worden poelen, veedrinkbakken, hagen en houtkanten hersteld. Landbouwers verzamelen silexstenen en stapelen ze bij de **poelen en veedrinkbakken** als schuilgelegenheid. Een 10-tal andere landbouwers zet zich in voor het onderhoud van het **wandelnetwerk** in Voeren en voor het beheer van de **holle wegen**.

Zo zie je dat landbouw, natuur en landschap in Voeren harmonieus samenwerken. Geniet ervan!

Stapelen van silexmuurtje © Nico Meens

Poel © RLH

Eenbes © Vildaphoto

Ontdek het Verborgen Moois van Haspengouw

Wie kent de speelboomgaard van 't Speelhof, de Jekervallei in Lauw, het Romeins aquaduct in Tongeren en de mooiste holle weg van Berg? Nooit van gehoord? Of wel van gehoord, maar nooit gezien? Dan is er goed nieuws! Dit voorjaar stellen we deze bijzondere plekken aan je voor en kan je dit *verborgen moois* samen met ons ontdekken.

Verborgen in het landschap van Haspengouw en Voeren vind je nog heel wat speciale plekjes. We noemen ze **Verborgen Moois**. Ze zijn voor onze streek karakteristiek door een bijzondere landschappelijke ligging of eigenschap, omdat er een opvallend monument ligt of omdat er een boeiend verhaal achter schuil gaat. Samen met de eigenaars wil het regionaal landschap deze plaatsen onder de aandacht brengen. Ze krijgen een heuse onderhoudsbeurt en worden toegankelijk gemaakt voor het publiek. Zo kan iedereen die wil onze mooie streek beter leren kennen.

Op 20 en 22 april openen we Verborgen Moois **'t Speelhof** en Verborgen Moois **Lauw**, op 20 mei staat Verborgen Moois **Beukenberg** in de kijker en op 17 juni duiken we onder in het Verborgen Moois **Berg**.

Verborgen Moois folders zijn te koop aan 1,5 € op www.rlh.be (1 € de dag zelf) Door de folder aan te kopen, investeert je mee in het onderhoud van het landschap en de natuur.

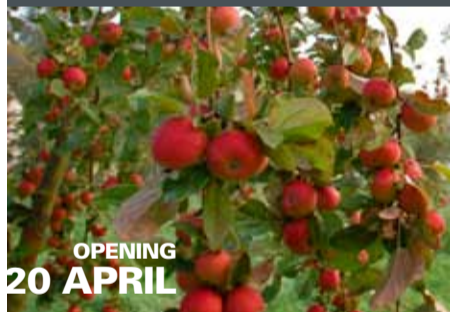

Jonge steenuil © Vildaphoto

Knolsteenbreek © Vildaphoto

Verborgen Moois 't Speelhof

OPENING
20 APRIL

Struin door de hoogstamboomgaard en test je kennis over fruit. Ga op zoek naar de steenuil en de torenvalk. Of onderzoek het onderwaterleven in de levende poel op het domein. Vanaf 20 april kan je tussen de hoogstamfruitbomen van het kasteeldomein 't Speelhof in Sint-Truiden allerlei weetjes over fruit ontdekken. De Nationale Boomgaardenstichting plantte er een nieuwe boomgaard aan en het regionaal landschap toverde, samen met de milieudienst van de stad, de hoogstamboomgaarden om tot avontuurlijke en leerrijke speelboomgaarden. Een leuke wandelroute zorgt ervoor dat je niets van het verborgen moois hoeft te missen.

Praktisch

Lengte wandellus: 2,5 km
Startshot: 9.30 uur
Startpunt: Speelhoflaan, domein 't Speelhof, Sint-Truiden

Op 20 april wordt de speelboomgaard officieel ingehuldigd door kinderen van de plaatselijke basisscholen.

Verborgen Moois Lauw

OPENING
22 APRIL

© Provincie Limburg - Robin Reynders

Zin om de natuur in de Jekervallei te ontdekken? De Jekervallei in Lauw (Tongeren) is daarvoor de perfecte uitvalsbasis. Natte graslanden met bijzondere flora zoals knolsteenbreek en dotterbloem tref je hier in de lente weelderig aan. Het natuur- en landschapsbeheer is volledig afgestemd op het behoud van deze soorten. Op de waterloop werden enkele ingrepen uitgevoerd om de rivier haar natuurlijke loop terug te geven en overstromingen in de dorpen te voorkomen. Bovendien komt dat de biodiversiteit ten goede. Als je dit uniek stukje natuur in de vallei van de Jeker wil ontdekken is de opening van Verborgen Moois Lauw iets voor jou.

Praktisch

Lengte wandellus: 6 km
Startshot: 14 uur
Startpunt: Schutterijstraat, Tongeren

Op 22 april kan je dit mooie stukje natuur verkennen.

Tip: stevige wandelschoenen of laarzen

Verborgen Moois Beukenberg

OPENING
20 MEI

Het roemruchte verleden van de Romeinen is vandaag nog altijd indrukwekkend aanwezig in het Haspengouwse landschap. Aan de westkant van Tongeren, vertrekkend aan de Romeinse muur, ligt een opvallend talud opgeworpen uit aarde. Deze kunstmatige heuvel werd ruim 2.000 jaar geleden door de Romeinen aangelegd om de stad Tongeren van water te voorzien. Dit aquaduct is dan ook het grootst bewaarde aardmonument in Vlaanderen.

Om verdere erosie tegen te gaan zal het regionaal landschap er binnenkort een trapconstructie laten plaatsen. Vanuit de Pliniusite in het dorpje Mulken worden begin mei twee mooie wandelroutes bewegwijzerd. Met de nodige rustplaatsen om stil te staan bij al dat *verborgen moois*.

Vanaf 14u zijn er een aantal begeleide wandelingen over de Beukenberg waarop je meer te weten komt over het Romeinse verleden van Tongeren.

Praktisch

Lengte wandellus: 4 en 7 km
Startshot: 14 uur
Startpunt: Mulkerweg 4, Tongeren
Parkeren kan op de ruime parking van de Pliniusite, toegankelijk via de Hasseltsesteenweg en de Fonteindreef.

Verborgen Moois Berg

OPENING
17 JUNI

Even onderduiken in een holle weg? Dat kan binnenkort! Vanaf 17 juni kan je in Berg de geborgenheid van holle wegen opzoeken. De boer die vanuit het dorp naar zijn hoger gelegen akkers trekt, de regen die de karrensporen verder uitholt: het weer en het jarenlang gebruik van aarden wegen hebben in Haspengouw letterlijk hun sporen nagelaten. Wegen zijn lager komen te liggen dan het omliggende veld en de opgaande taluds zijn vaak begroeid met bomen en struiken. Vandaag zijn het karakteristieke groene lijnen in het Haspengouwse landschap en voor heel wat flora en fauna vormen ze de ideale schuilplaats.

Praktisch

Lengte wandellus: 6 km
Startshot: 14 uur
Startpunt: Clems hoeve, Nellestraat 28, Tongeren

Vanuit het authentieke dorpje Berg kan je op 17 juni mee op stap met de natuurwachter voor een verkenning van deze verborgen plek.

Tip: stevige wandelschoenen of laarzen

Onderhoud van kleine landschapselementen

Meidoornhagen, hoogstamfruitbomen, poelen, dreven, knotbomen, ... het zijn belangrijke elementen in het landschap. De meeste van deze natuurlijke elementen hebben hun gebruiksfuncties inmiddels verloren. Hierdoor liggen ze er vaak verwaarloosd bij.

Deze kleine landschapselementen zijn nochtans zeer waardevol voor het landschap. Ze helpen het authentieke Haspengouwse landschap te behouden, zorgen voor een omgeving waar het aangenaam is om te wonen en ze zijn levensnoodzakelijk voor tal van dieren en planten. Daarom besteedt het regionaal landschap bijzondere aandacht aan het herstel, het onderhoud en de aanleg ervan. Meer dan 280 inwoners van Haspengouw en Voeren vonden vorig jaar de weg naar het **Landschapsloket**. Ze kregen professioneel advies, er werden inrichtingsplannen opgemaakt, de nodige vergunningen werden in orde gebracht, plantmateriaal werd besteld, En vervolgens schoten onze **landschapsteams** in actie! Het afgelopen jaar hebben ze weer enorm veel werk verzet.

Een kleine impressie van onze werking in cijfers

Herstel **oude hoogstamboomgaarden** (snoei en aanplant): **23 ha** (± 46 voetbalvelden)

Aanplant **hoogstamfruitbomen**: **1300** bomen

Aanplant en herstel **monumentale (knot)bomen**: **450** bomen

Aanplant **inheemse hagen** (hoofdzakelijk meidoorn): **11 km**

Aanleg en/of herstel **poelen**: **30** poelen

Onderhoud en herstel **holle wegen**: **31** wegen (± 16 km)

Gezocht: Klein Historisch Erfgoed

In Haspengouw en Voeren komen tal van kleine cultuurhistorische elementen voor die een sterke link hebben met het landschap. Zo zijn smeedijzeren weidebarrières heel typisch in de omgeving van Borgloon en Sint-Truiden.

Geflankeerd door een stevige meidoornhaag vormden ze de toegang tot de boomgaard. Tussen de akkers en boomgaarden, maar ook in de dorpskernen, zie je nog heel wat puntrelicten zoals kleine veldkruisen, bomen met een kapelletje, grenspalen, bronnetjes, waterputten, bakovens, ... Zij hadden meestal een speciale betekenis of vervulden een belangrijke functie. Veel van deze relicten liggen er wat verwaarloosd bij. Enkel de oudere generatie kent nog de locaties, de verhalen en de gebruiken die bij deze cultuurhistorische elementen horen. Om dit erfgoed niet verloren te laten gaan start het regionaal landschap dit jaar met een project om deze elementen in de kijker te zetten en indien nodig te herstellen.

Staat er bij jou in de buurt zo'n typisch culturelement dat wat aandacht kan gebruiken? Of ben je er zelf eigenaar van?

Meld dit dan aan het regionaal landschap!

Realisaties van het regionaal landschap

1. Snoei van kasteeldreven in Heers

Verspreid over Haspengouw staan prachtige kastelen die met hun bijhorende parken en dreven het landschap tekenen. Het snoeien van de statige laanbomen is werk voor deskundigen. Afgelopen jaar heeft het regionaal landschap de lindendreef tegenover het kasteel van Heks en de rode beukendreef bij het kasteeldomein van Bovelingen laten snoeien door gespecialiseerde boomverzorgers.

2. Halve km meidoornhaag in Riemst

Ooit markeerden meidoornhagen de grenzen van weilanden en boomgaarden. Veel van deze hagen zijn de afgelopen decennia verdwenen o.a. door de uitbreiding van woongebieden en de schaalvergroting in de landbouw. Gelukkig worden er ook nieuwe hagen aangeplant, zodat het landschap toch haar typische karakter behoudt. In het open akkerlandschap van Riemst liet een eigenaar 0,5 km haag aanplanten!

3. Klein historisch erfgoed in Gingelom

Met financiële steun van Onroerend Erfgoed en de gemeente Gingelom kreeg de omgeving van de kapel van Steps in Montenaken een stevige opknapbeurt. Het uitzicht op de achterliggende boomgaard werd hersteld door een coniferen haag te verwijderen. In de omgeving werden oude fruitbomen gesnoeid en nieuwe fruitbomen, hagen en een houtkant aangeplant. Drie nieuwe lindebomen aan de inkom van de kapel vervulden het plaatje.

4. Nieuwe hoogstamboomgaard voor sap en confituur in Koninksem

Begin dit jaar heeft de Nationale Boomgaardenstichting dertig fruitbomen geplant bij de TEVONA-boerderij Hoge Dries in Koninksem. De plaatselijke Lionsclub heeft deze actie gesponsord. Over enkele jaren wordt het fruit van de nieuwe boomgaard verwerkt tot sap en confituur die te koop zullen zijn in de boerderijwinkel.

5. Holle wegen in Hoeselt

Hoeselt heeft nog enkele prachtige holle wegen, zoals de holle weg aan de Jeugdkapel. Het landschapsteam heeft er met een hoogwerker enkele oude knotbomen geknot en op verschillende plaatsen werd hakhoutstruweel afgezet tot op de stronk. Wanneer in de lente alles weer uitloopt, is dit een verborgen groene plek vol jong hout. Ideaal voor plant, dier en mens om zich even terug te trekken.

6. Poelen in Wintershoven

In Kortesseem achter de kerk van Wintershoven ligt er tussen de Mombeek en de oude trambeding een klein natuurgebied. In deze gemeentelijke beemd werden wilgen gesnoeid en drie poelen geruimd, knotbomen kregen een onderhoudsbeurt en de hooilanden ertussen werden gemaaid. Het doel is meer zonlicht door te laten zodat kikkers en salamanders in de poelen een warm onderkomen vinden en hooilanden weer te laten bloeien als weleer.

Cursus kleine landschapselementen

Wil je meer weten over de Haspengouwse landschapselementen? Leer je graag je eigen hoogstambomen snoeien? Schrijf je dan nu in voor de cursus kleine landschapselementen! De cursus bestaat uit 5 delen:

1. THEORIE *Snoei hoogstamfruitbomen*: 9/8/12
2. PRAKTIJK *Zomersnoei hoogstamfruitbomen*: 18/8/12
3. PRAKTIJK *Vormsnoei hoogstamfruitbomen*: 8/12/12
4. THEORIE *Haspengouwse landschapselementen: hagen, houtkanten, knotbomen, ...*: 14/2/13
5. PRAKTIJK *Snoeien knotbomen*: 23/2/13

Kostprijs per lesdeel: 5 €.

Voor de **volledige lessenreeks betaal je 20 €** en krijg je de syllabus 'Leren Beheren' gratis. Het theoretische gedeelte vindt plaats in de gebouwen van het regionaal landschap, Daaleinestraat 2, 3720 Kortesseem. De praktijk zal op het terrein plaatsvinden.

Inschrijven voor één of meerdere lessen kan via info@rlh.be of T 011 31 38 98.

Gedetailleerde info volgt na inschrijving.

STUUR VADER WANDELEN!

Op 10 juni is het vaderdag. Vier vader met een origineel geschenk: het **Landschapsdoeboek!** Hiermee wordt wandelen in Haspengouw en Voeren nog aantrekkelijker. In de maand juni rolt het boek van de pers. Als je het **Landschapsdoeboek** dan koopt krijg je de **wandelbox** er gratis bij.

LANDSCHAPSDOEBOEK

Meer informatie over het landschap van de Greenspots, de typische fauna en flora en **zinnenprikkende doetips** voor onderweg of thuis, gezellige picknickplaatsen, ... dat vind je allemaal verzameld in het nieuwe, prachtig geïllustreerde **Landschapsdoeboek**.

Dit boek telt **180 bladzijden** en is heel overzichtelijk opgebouwd, met voor iedere Greenspot de volgende informatie:

Een unieke getekende overzichtskaart met situering van de belangrijkste bezienswaardigheden. Klapt handig open als leidraad bij elk hoofdstuk.

Handig zoekstelsel met kleuren en symbooltjes.

Creatief met het landschap. Gevarieerde speelse doetips voor onderweg of thuis, handig beschreven.

ONMISBAAR VOOR ELKE ACTIEVE LIEFHEBBER VAN HASPENGOUW EN VOEREN

Indrukwekkende landschapsfoto's.

EINDSTATION VOOR

Een plant of dier in de kijker: sprekende foto's en weetjes.

Prachtige afbeeldingen van fauna en flora uit de omgeving.

Een overzicht van de belangrijkste acties van het regionaal landschap.

Een wandeling in de kijker, met alle praktische info.

NIEUWE WANDELBOX

De beste wandelingen van Haspengouw en Voeren zijn nu verzameld in een handige box met **10 wandelkaarten** van de **Greenspots** - dé topwandelingen van **Haspengouw** - plus **twee extra** kennismakingswandelingen: eentje van het grensoverschrijdende wandelnetwerk Sint-Pietersberg nabij **Kanne** en eentje van het wandelnetwerk in de **Voerstreek**.

REGIONAAL LANDSCHAP
HASPENGOUW EN VOEREN

MEER DAN 300 KM WANDELPLEZIER VERZAMELD IN 1 BOX!

Elke folder bevat een duidelijke topografische kaart, praktische informatie en veel interessante weetjes over de wandelgebieden. Alle wandelingen zijn zorgvuldig geselecteerd en uniform bewegwijzerd. Ze worden regelmatig gecontroleerd door greenspotters en vervolgens goed onderhouden door onze landschapsteams. We noemen het daarom graag **vijfsterren wandelingen**.

BON

Een ingevulde bon geeft **in de maand juni** recht op een **gratis wandelbox*** bij aankoop van een **Landschapsdoeboek**.

20€

Prijs Landschapsdoeboek = 20 €
Prijs wandelbox = 15 €
Pakketprijs boek + box (*+ gratis zakboekje met doetips) = 30 €
In juni: boek + box (*+ gratis zakboekje met doetips) = 20 €

Je kan de bon^(o) omruilen **van 1 t.e.m. 30 juni 2012** bij de **toeristische diensten** van Hasselt, St-Truiden, Tongeren, Bilzen, Borgloon, Herk-de-Stad, Riemst en Voerstreek, in de **Standaard Boekhandel** van Hasselt, St-Truiden, Tongeren en Bilzen en in de **streekproductenwinkel** van de stroopfabriek in Borgloon.

NAAM:

ADRES:

E-MAIL:

Een Regionaal Landschap is een streek in Vlaanderen met een waardevol landschap. Naar het voorbeeld van een 'Naturpark' in Duitsland of een 'Parc Naturel Regional' in Frankrijk, werd in onze streek het Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren opgericht. Het RLH-team werkt aan de uitbouw van deze streek op vlak van natuur, landschap en natuurgerichte recreatie. In opdracht van de 16 Haspengouwse gemeenten, Voeren, de Provincie Limburg en het Vlaams Gewest. In samenwerking met de Haspengouwse verenigingen voor natuur, landbouw, toerisme en weidelijke jacht. En met de steun van het Agentschap voor Natuur en Bos en het Agentschap voor Onroerend Erfgoed.

Deze krant wordt gratis verspreid op 140.000 exemplaren.

Werken mee aan deze editie

Redactie RLH-team An Digneffe, Martin Merken, Kristel Van Lishout, Mieke Vanlangenaeker, Miranda Bemelmans, Kathleen Stappers, Kathleen Vandenberg, Tine Rijvers, Christel Cornelissen, Frederik Santermans, Joke Rymen, Ward Andriessen, Erik Van Esch, Eliane Erens en Meg Verhees.

Foto's Vildaphoto, RLH
Vormgeving BLIKVOER (Luc Schreurs)
Druk Publirama Kortessesem
Volgende uitgave Najaar 2012
Verantwoordelijke uitgever Danny Daneuker, Stad Borgloon

COLOFON

Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren vzw
Daaleindestraat 2
3720 Kortessesem
T 011 31 38 98
F 011 31 53 07
info@rlh.be
www.rlh.be